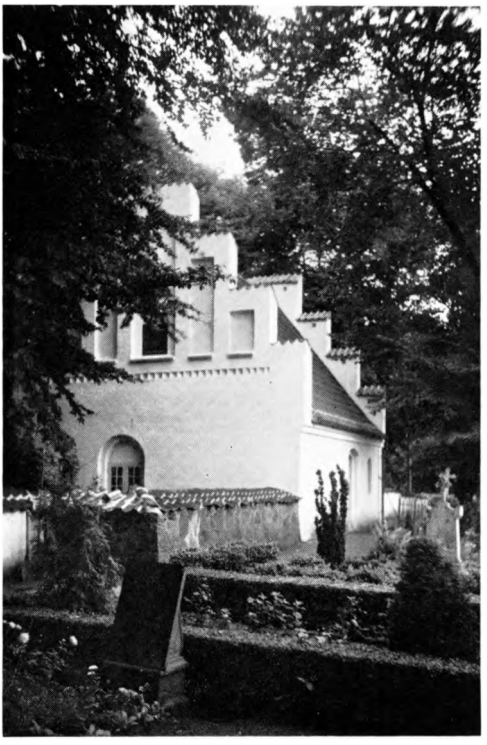


Fig. 1. Strø. Kirkegårdsportal i syd (p. 1480).

STRØ KIRKE

STRØ HERRED

Da kirken 1342 var et biskoppeligt patronat, bør det anføres, at der fra 1195 kendes en sognepræst[1]. 1342 henlagde Roskildebispen — som havde fuld patronatsret - kirken med alle rettigheder til Mikkel Jensens præbende i Roskilde domkirke[2]. Sognet, som 1567 havde 31 tiendeydere[3], bevarede også efter reformationen tilknytningen til kapitlet; det hedder således i et kongebrev 8. oktober 1(517, at kongen havde erfaret, at kirken lå under kapitlet, men at kirkeregnskabet på grund af patronens forsømmelse dog i fordums tid var begyndt at høres af lensmanden på Frederiksborg, hvorfor det forordnedes, at den, som havde jus patronatus, også skulle høre regnskaberne[4]. 1621 erhvervede kronen patronatsret ten fra kapitlet, som i stedet fik Orø kirke (i Holbæk amt)[5]. Ved missive af 28. febr. 1024 til Jørgen Urne lagdes Strø kirke ind under Frederiksborg len[6]. Kirken, der 1663 kaldes herredskirke[7], var sommeren 1738 udsat for en partiel sammenstyrtning. 1874[8] afhændedes kirken af statskassen til kommunen og overgik 1. april 1970 til selveje. Ved kgl. resolution af 20. januar 1933 sammenlagdes Strø, fra 1. februar samme år, med Gørløse.



Carl Lundquist 1932

Fig. 2. Strø. Kirkeladen, set fra nordvest. Efter ombygningen 1932 (p. 1480).

Kirken ligger på en svag højning i byens lavtliggende, nordøstre hjørne og ret nær sognets grænse mod nordøst. Kirkegården dækker fra middelalderen et relativt stort areal, og dens 1,5—2 meter høje hegnsmure er i hovedsagen af middelalderlig oprindelse. Øst- og vestmurene konvergerer mod syd, hvor hovedportal og kirkelade findes (sml. landsbyplanen fra 1786, p. 1508). De hvidtede mure er af munkesten på kampestensfod og dækket med vingetegl, som i tidens løb har afløst hulsten. Den søndre del af vestmuren er fornyet med små teglsten, og af kamp eller kløvsten er dels et stykke af sydmuren (sml. kirkelade), dels den nordre del af østmuren, hvor landsbyplanen fra 1786 viser en meget lang huslænge.

Den eneste *indgang* er nu en stor sydportal (fig. 1 og 3), der er bygget op mod kirkeladens vestgavl; den har rundbuet portåbning og fladrundbuet fodgængerlåge, som begge krones af kamtakker, og (er bortset fra partielle ommuringer) antagelig fra senmiddelalderen. Materialet er ligesom i hegnsmurene munkesten over en kampestensfod. Af de to åbninger, som begge har indvendig fals, er porten lukket med tremmefløje og lågen med en revledør. 1798[9] anskaffedes der en hængelås til kirkelågen. Bortset fra denne hovedindgang er der kun omtalt en nordre låge (1726)[10], og det er muligvis den, som skjuler sig under en 170 cm bred reparation fire—fem meter fra nordvesthjørnet.

Af den senmiddelalderlige (†)*kirkelade,* umiddelbart øst for sydportalen og ældre end den, står kun vestre halvdel (fig. 2—3), og denne er 1931—32 ombygget radikalt til ligkapel og redskabsrum (arkitekt H. Lundquist). Bygningen, som er af munkesten, omtales første gang 1703[11] i forbindelse med indkøb af træ øg langhalm til »den halve kirkelades opbyggelse«. Et godt otte meter langt hul i kirkegårdsmuren, mellem laden og østre ringmur, som lukkedes 1722[10], var formentlig opstået ved nedrivning af ladens østende; efter nedrivningen opførtes en ny, kun halv sten tyk og skævt anbragt gavl, der eksisterede indtil 1931. I de tre middelalderlige mure lindes indvendige spareblændinger, hvoraf nogle er forsynet med oprindelige lysåbninger.



Fig. 3. Strø. Kirkelade og portal, set fra sydvest (p. 1480). Aage Roussell 1929

Både 1726[10], da taget beskadigedes ved en bybrand, og 1791[12], da huset ønskedes anvendt til »en hårdt tiltrængt *skole*«, var der heri indrettet bolig for to mænd. — Om *ligkapel* og redskabsskur 1932, se ovenfor.

Et †*halsjern* med kæde uden hængelås er nævnt 1764[13].

Kirken består af romansk kor (med †apsis) og skib, polygonal korafslutning fra 1738, to senmiddelalderlige tilbygninger, tårn i vest og sakristi i nord, samt et våbenhus i syd fra 1769. Orienteringen har afvigelse til syd.

Den romanske bygning er antagelig opført i to tempi og med apsis-kor som ældste afsnit ; en sådan fremgangsmåde må være forklaringen på nogle tagspor, der findes i triumfgavlens østside (fig. 5), og som viser, at koret forud for sit nuværende tag har haft to lavere. Det underste, ret flade spor stammer fra korets ældste tag, hvis *spån* og rygningsplanke har sat aftryk i kampestensmurværket. Det øverste spor stammer fra et tag, der må være samtidigt med skibets ældste, mens de to afsnits nuværende tage formentlig hører sammen med overhvælvningen.

Materialet i de to afsnit (og den forsvundne apsis) er hovedsagelig *rå kampesten,* støbt i jævne skifter mellem *hjørnekvadre* af meget vekslende højde og tykkelse; de består af *granit, frådsten, kridt* og *jernal*[14]. Dør- og vinduesindfat-

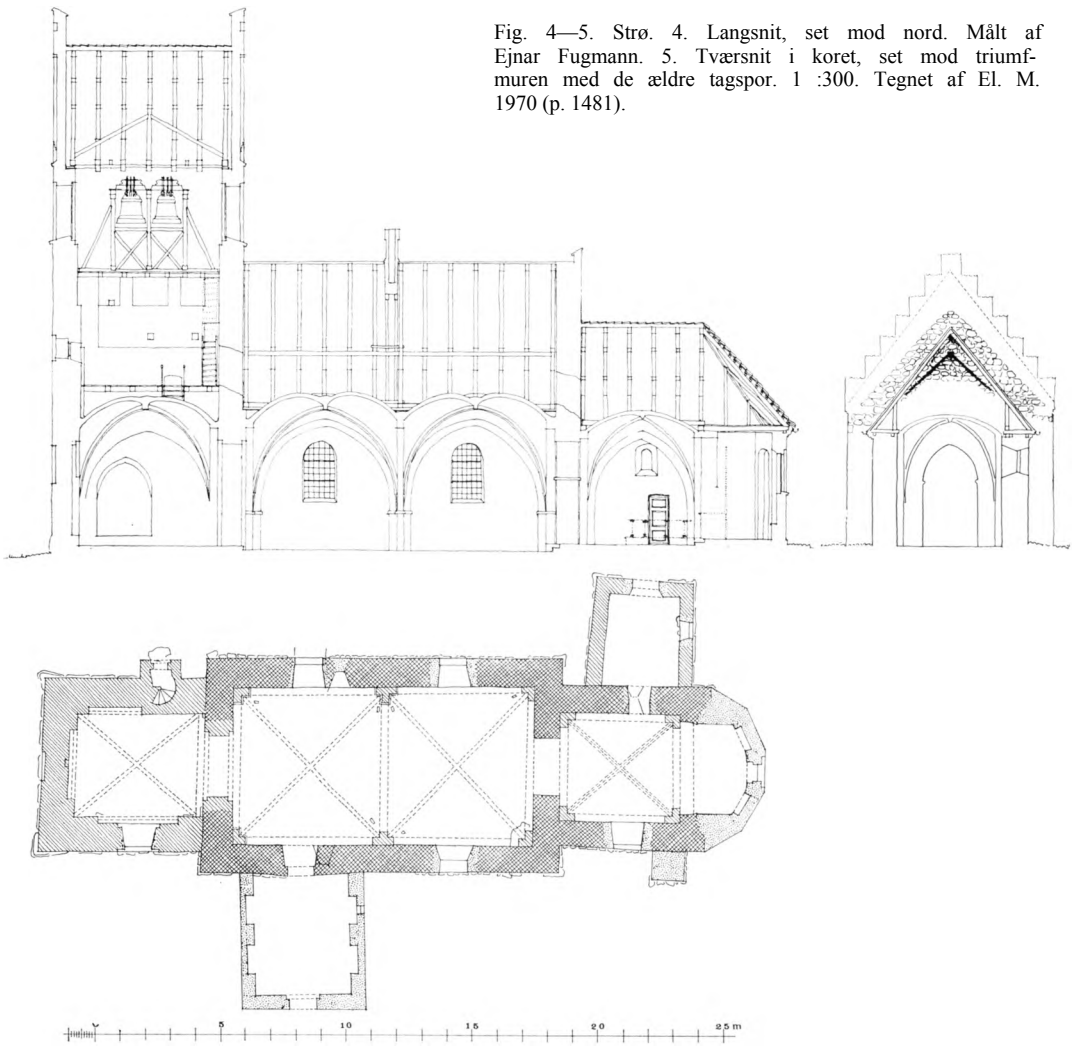


Fig. 4—5. Strø. 4. Langsnit, set mod nord. Målt af Ejnar Fugmann. 5. Tværsnit i koret, set mod triumfmuren med de ældre tagspor. 1 :300. Tegnet af El. M. 1970 (p. 1481).

Fig. 6. Plan. 1:300. Målt af M. Brahde 1957. Tegnet af El. M. 1970.

ningerne er helt af kridt. Bag sakristi og våbenhus ses den oprindelige overfladebehandling med bredt udglattet, grov mørtel, der aldrig har dækket hjørne- og indfatningskvadre; i mørtlen er der ridset *kvaderfuger*. Mens kilestenene i korets nordvindue har uregelmæssig yderside ligesom karmstenene, har dørstikkets kilesten krumhuggen yderside, hvilket ikke er almindeligt i kampestenskirker. Også vestgavlen står med puds og kvaderfugning, men der er næppe tale om den oprindelige overflade her.

Kirken står på en syld af ret små kampesten, der følger det mod nordvest faldende terræn, og derfor varierer den romanske murhøjde meget; målt over sylden er den for skibets vedkommende 465 cm ved sydøsthjørnet, 485 i nordøst, 500 i sydvest og 510 i nordvest.



Fig. 7. Strø. Ydre, set fra sydøst. Erik Skov 1957

Vinduer ug dure. Korets nordvindue står velbevaret og kun tilmuret i lysningen; det er som de øvrige åbninger sat af kridtkvadre; lysningen, der måler ca. 80x40, er noget forskudt mod murens yderside; den ydre bredde er ca. 72 cm, den indre ca. 82 og højden begge steder ca. 125—130 cm, mens vinduets isse sidder godt 50 cm under ydre murkrone. Det vestre af skibets to par vinduer er ligeledes bevaret, men tilmuret udvendig; de har en indvendig bredde på knap 80 cm, og i nord er lysningsdybden målt fra murens inderside 63 cm.

Norddørens yderkarme spores udvendig under et nyere vindue. Syddøren er i brug, men dens ydre rundbue om det svagt forsænkede tympanonfelt skjules af våbenhusets loft. Den retkantede lysning (224x106 cm) er foroven afsluttet med en egeplanke, som bærer det murede tympanonfelt. Mod kirkens indre står døren med svagt smigede karme og høj rundbue om det stærkt forsænkede tympanon.

Indre. En afsats i vestmuren viser, at de ældste †*loftsbjælker* har ligget på murkronen. *Triumfbuens* vanger med 10 cm høje, skråkantede *kragbånd* er formentlig de oprindelige, mens det spidsbuede stik antagelig er fra 1866—67[8].

Foruden den allerede omtalte trekantgavl over triumfmuren (p. 1481) er også skibets vestre taggavl bevaret.

Ændringer og tilføjelser. Som i mange andre af egnens kirker synes der her at være gennemført en *vinduesændring* i senromansk tid; over skibets østhvælving ses i syd et bindermuret teglstensstik hørende til et mindst 130 cm bredt, vistnok smiget vindue, hvis issepunkt sidder knap 30 cm under murkronen.

Hvælvene i kor og skib er næppe samtidige. Det kun svagt indskårne korhvælv med dets trekløverprofilerede halvstensribber, som udgår fra 20 cm høje, primitive småkonsoller i hjørnepillernes false, kan være fra 1300'rnes senere del, mens skibets snarest er fra 1400'rnes første halvdel; pillerne, der er enkeltfalsede som i koret, har formentlig alle haft et afrundet (eller skråkantet) *kragbånd* som det, der endnu lindes på den nordre gjordbuepille; i de to vesthjørner har pillerne kragbånd af et simpelt, retkantet skifte. Ribberne er retkantede og halvsten brede, de første seks—syv skifter over udspringet dog kun kvartstens. I nordre svikkel af vesthvælvingens vestkappe har der muligvis været en *lem,* og i flere lommer ses de små rektangulære huller (spygat), hvorigennem regnvand fra utætheder i taget har fået afløb. Ingen overribber, men topforstærkning.

Samtidig med hvælvslagningen har de to afsnit fået en stejlere rejsning, falsgesims og kamtakker på gavlene; denne gavlforhøjelse i tegl ses nu kun over skibets østgavl.

Tårnet, fra o. 1500, står på en høj syld af kløvet kamp og er muret i regelmæssigt munkeskifte, der dog nederst i syd har levn af en rhombeformet *mønstermuring* med mørkbrændte kopper. Tårnrummet, der åbner sig til skibet med en slank, spidsbuet og falset arkade, har i de tre andre vægge spidsbuede spareblændinger med fals i bueslagene; af hensyn til trappen er den nordre blænding smallere end de øvrige. I den søndre er der et spidsbuet, noget ommuret vindue, mens der aldrig kan have været noget i vest, hvor murens yderside brydes af en stor dråbeformet, halvsten dyb blænding. Rummet har samtidig krydshvælving med skjoldbue mod øst og retkantede halvstens ribber; svagt indskårne kapper med overribber.

Spindeltrappen, der går dybt ind i nordmurens liv, har en lille, fladbuet underdør i spidsbuet spejl, hvis stiksten veksler i rødt og sort; spindelen er rund, og loftet består af fladbuede binderstik. Mellemstokværkets lysåbning mod vest var oprindelig fladbuet, men er senere omdannet til en cirkelglug. I stokværkets øvre halvdel mindskes murtykkelsen ret kraftigt gennem to afsæt, og det var formentlig tanken at lægge klokkestokværkets svære bjælker på det øverste afsæt, men i stedet blev der herpå muret nogle ret høje piller som underlag for bjælkerne.

Klokkestokværket har til hver side to tæt sammenstillede spidsbuede, falsede glamhuller; gesimsen i syd-nord har retkantet led over savskifte, og blæn-

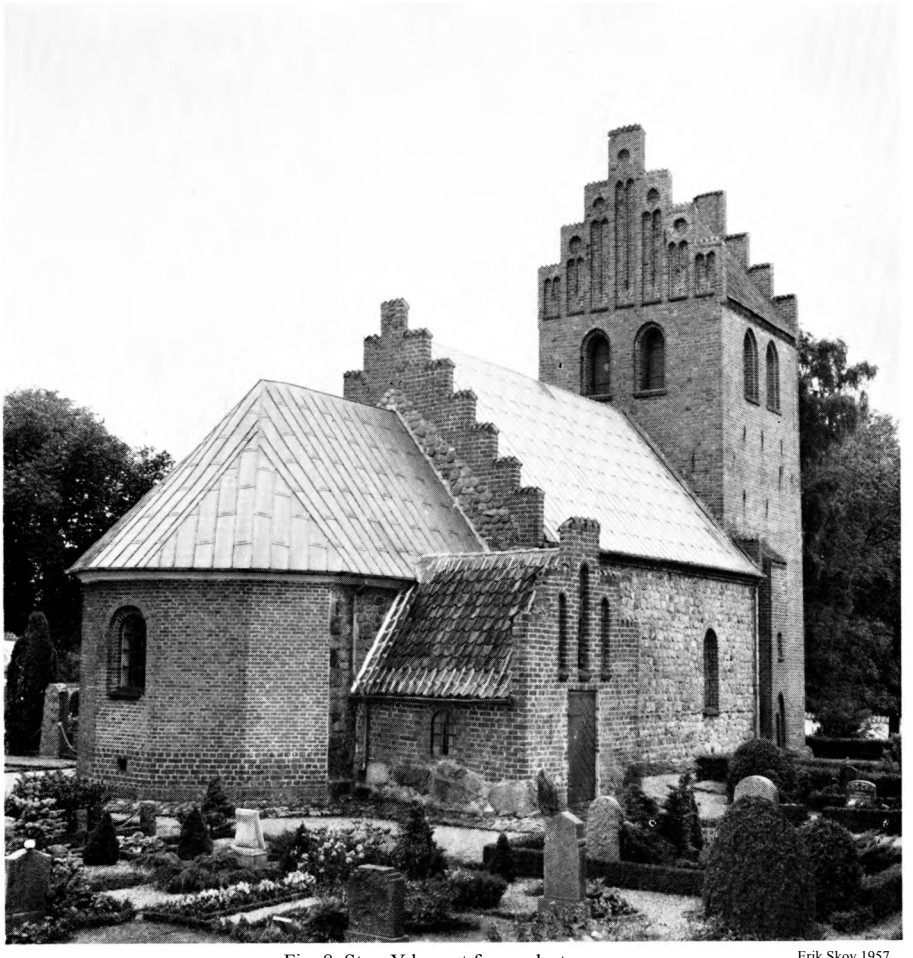


Fig. 8. Strø. Ydre, set fra nordøst. Erik Skov 1957

dingsgavlene i øst-vest har hver syv høj blændinger, der er tvillingdelt af lange, kvart- eller halvsten brede hængestave under spærstik, som krones af cirkelformede blændinger; en enkelt af dem, i østgavlens nordre del, har dog dråbeform. Alle kamtakker på gavlenes søndre del blev ommuret 1706[11] samtidig med en skalmuring af syd- og vestmurens øvre partier. 1791[15] tales om de ideligt hensmuldrede sten, og 1827[9] blev murværket udspækket og farvet. 1867[8] ønskedes tårn og trappe restaureret i deres »oprindelige stil«, et arbejde, som antagelig gennemførtes det følgende år.

Sakristiet, der formentlig er det yngste af de middelalderlige byggearbejder, er af munkesten i uregelmæssigt munkeskifte over en almægtig syld af kløvet kamp. En dør i nord er indhugget 1827[9]; taggavlen herover har tre spærdækkede højblændinger og fem kamtakker. Det indre, som står i forbindelse med koret gennem en retkantet dør under fladrundbuet stik, har nu gipset loft.

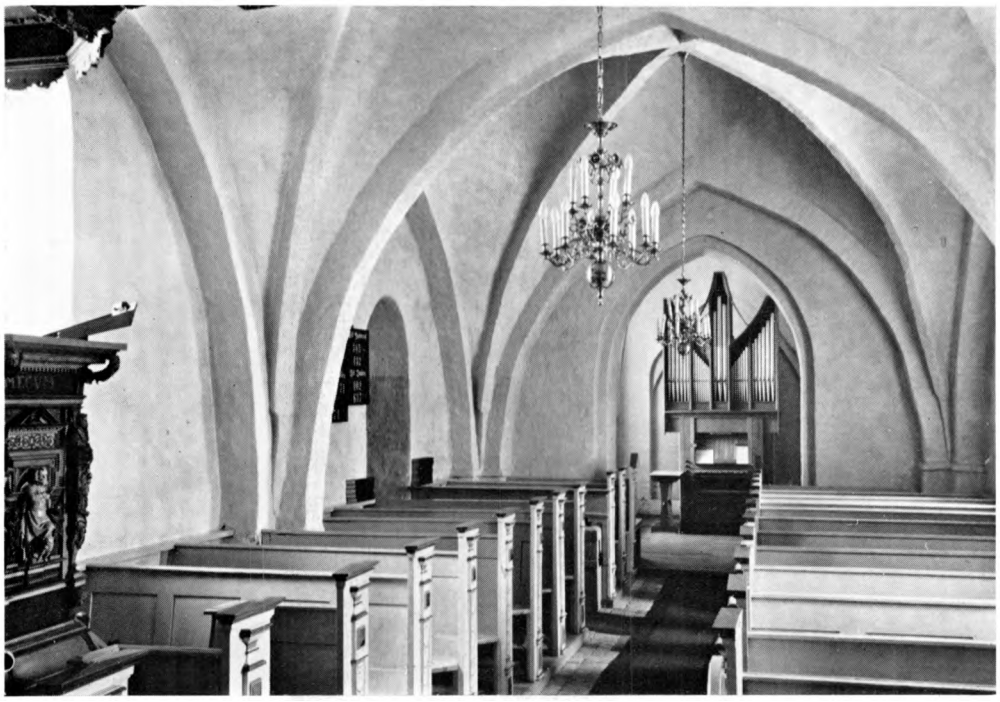


Fig. 9. Strø. Indre, set mod vest Henrik Larsen 1969

1738[10] nævnes, at sakristihvælvingen stod for fald og et par måneder senere, at hvælvingen faldt ned over alteret; da intet tyder på, at det nuværende sakristi har haft hvælv, gælder oplysningen snarest apsiden (sml. nedenfor).

Korets polygonale østafslutning, »den nye runddel«, opførtes 1738 som erstatning for apsiden, der styrtede ned midt om sommeren. Arbejdet udførtes af mursvend Christopher Hansen og andre af de håndværkere, der var beskæftiget ved rytterdistriktets kirker. Nederst er der genanvendt nogle store munkesten, men ellers er materialet små, røde mursten i krydsskifte; muren krones af en hvidtet profilgesims, der også er trukket hen over koret. Det indre har malet træloft, der mod vest støder op mod en arkade, som er muret oven på resterne af apsisbuen; samtidig rejstes en stor, senere delvis ommuret støttepille mod korets sydøsthjørne.

Af den 1738 nedstyrtede †*apsis* ses indvendig i syd og nord en rest af den krumme væg. 1733[10] er der nævnt en reparation af hulstenstaget på »alterets udbygning«.

Våbenhuset foran syddøren afløste 1769[10] et ældre. Murværket, der har brændte fuger, står pudset og hvidkalket; gavlen har fod- og toptinder, det indre ligesom mange senmiddelalderlige våbenhuse to spareblændinger i hver flankemur. Malet bjælkeloft. Det 1769 nedrevne †*våbenhus* var af bindingsværk.



Fig. 10. Strø. Indre, set mod øst

Erik Skov 1957

Tagværkerne er alle nyere og af fyr, over koret fra 1773[10] og over skibet med rester af en middelalderlig dragerstol, af eg, der sikkert hører sammen med hvælvslagningen.

Kirken, der 1706[11] blev pudsrepareret og farvet grå udvendig af murmester Michel fra Roskilde, står siden omkring 1870 i blank mur (bortset fra våbenhus og støttepille). Kor og skib har blytag, resten tegl. Koret har gulv af gule og sorte lerfliser fra 1890[8], midtgangen af gule sten på kant, stolestader, sakristi og tårn af træ, mens våbenhusgulvet er af gule sten på fladen.

KALKMALERIER

Kalkmalerier[16] (fig. 11—13) fra årene henimod 1500 (og ældre, jfr. nedenfor), mest af ornamental art, afdækkedes 1885 på skibets hvælv og i koret på hvælvet og væggene i nord-syd. Afdækningen foretoges af Henry Petersen sammen med kunstmaler O. Bergh, fra hvis hånd fire akvareller fra korets udsmykning foreligger[17]. Malerierne restaureredes og suppleredes af J. Kornerup i juni 1885; i 1920'rne overmaledes skibets og en del af korets udsmykning (bl.a. bispefiguren) uheldigt af en lokal maler[18], og 1949 genrestaureredes de af Egmont Lind, der fjernede overmalinger og suppleringer og samtidig overhvidtede alle dekorationer i skibet[19] samt på korbuens underside og vanger, hvor Kornerup dels havde udført en nydekoration, dels rekonstrueret en ældre på nyt puds.

Den efter 1949 synlige dekoration i koret (fig. 13), består af fornemme storblomster, blomsterhoveder eller -rosetter, rankeslyng og bladværk i rødt, gult og grønt isprængt korte skriftbånd med minuskler, samt en biskopfigur i rankeværk og tilsvarende ranker på nordvæggen omkring og i den romanske vinduesniche. Dekorationen var ifølge beretningen 1885 bedst bevaret i hvælvets nord- og sydkappe, mindst tydeligt i østkappen. På sydvæggen stod biskoppen meget svagt med røde konturer, og der var flere ranker end de bevarede; dekorationen er afskåret af det nyere vindue, der af skriften på et bånd kun havde levnet ordet »ave« (»hil«); på nordvæggen afdækkedes foruden det bevarede rankeværk svage rester af Adam og Eva dækkende deres blusel med løv og »ved dem saas flere, saa godt som helt udvidskede, bugtede Indskriftbaand«.

Hvælvenes rige, vistnok enestående dekoration (jfr. dog Tjæreby p. 1397) er udformet med store blomsteropsatser, der skyder sig op fra gjord- og skjoldbuernes issepunkter, mens kapperne i øvrigt udfyldes af blomsterrosetter og store, tvefarvede, stærkt fligede akantusblade, der udgår fra ribber og buer. Selve ribbedekorationen, der for største delen er rekonstrueret, er leddelt i forskellige mønstre i dodenkop-grønt og dodenkop-gråt. På gjord- og skjoldbuefladerne er der malet bladornamenter og rankeslyng. En stor maske i sydkappen er formentlig en Kornerupsk tilsætning.

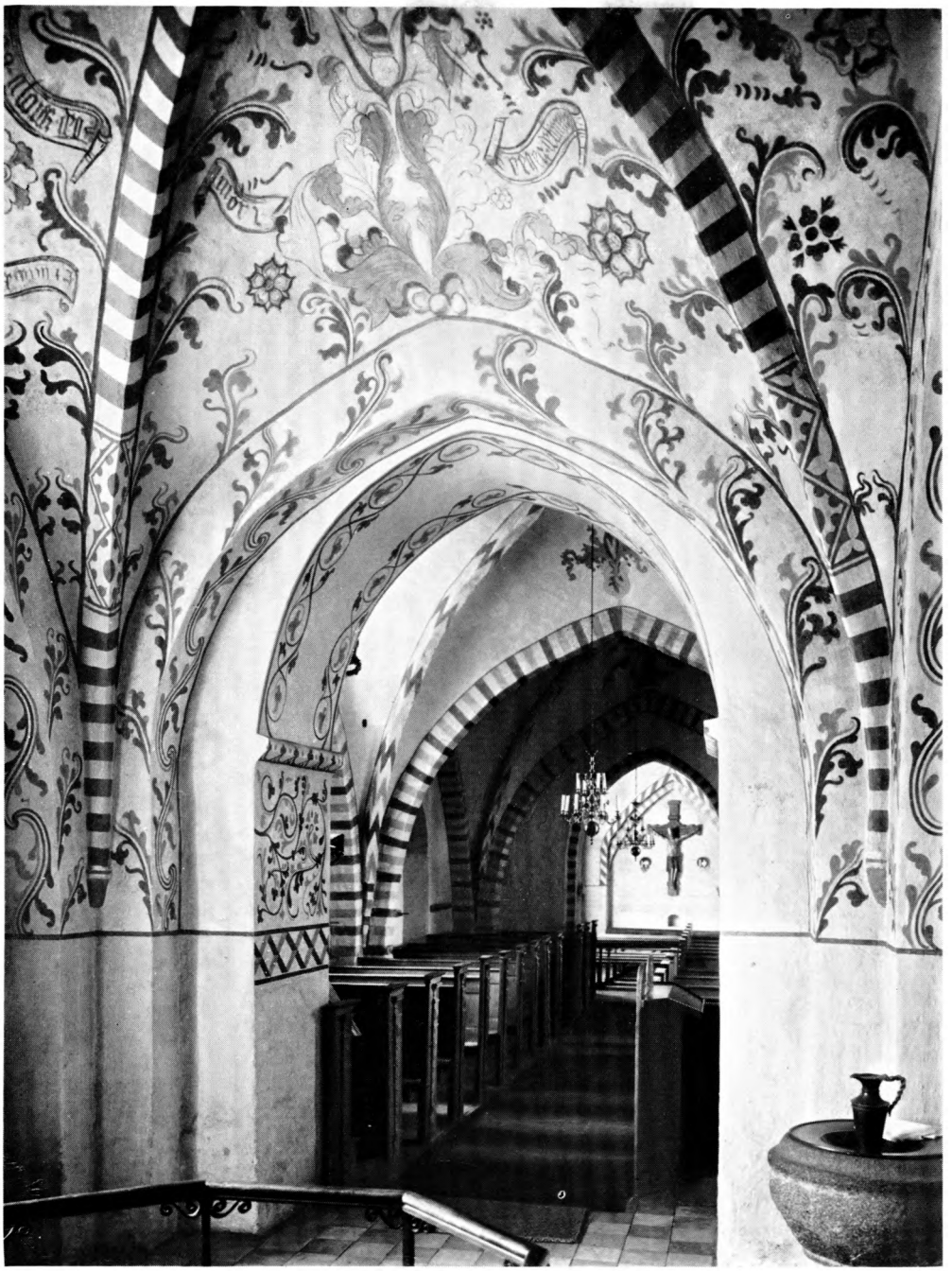


Fig. 11. Strø. Indre med kalkmalerier, set mod vest



Egmont Lind 1949

Fig. 12. Strø. Korets sydvestre hvælvpille og bispefigur (p. 1490).

Imellem kappernes dekoration, der i røde, grønne og gule toner fylder Haderne jævnt ud, er der, som nævnt, strøet skriftbånd, hvis bogstaver nu fremtræder i mer eller mindre forvansket form. Dette forhold i forbindelse med de forsvundne indskrifter på væggene gør, at man nu ikke kan føre dem frem til en sammenhængende mening, dette så meget mindre som der er uoverensstemmelser mellem de 1949 udførte kalker og selve opmalingen. Der er ingen skriftbånd i nordkappen.

Indskrifterne: østkappen mod nord: »?ora...« (»bed?«), mod syd: »?aue (eller ane) deo« (forvansket). — Sydkappen øverst: »?a[20] glo(r)ia(rum) deo« (måske: [glori]a gloriarum deo: ærernes ære være Gud?), herunder: »pax ???« (måske: pax vobis[cum] eller nobis[cum]: fred være med eder/os). — Vestkappen mod syd: »mori« (»dø«), mod nord (efter kalke): »reges iesv????« (efter opmaling: »reges defunit«) (måske: kongerne . . . Jesus?).

På sydvæggen helt mod vest, omgivet af spinkelt, rødt rankeværk er malet en bispefigur med glorie; det nuværende billede bærer i høj grad præg af, at det ved afdækningen 1885 stod svagt, og at en grov overmaling fra 1920'rne senere måtte fjernes. Ifølge beretningen fra 1885 holdt bispen en krumstav



Fig. 13. Strø. Korhvælvingens sydkappe (p. 1488), Egmont Lind 1949

(nu overhvidtet) i højre hånd; den venstre »holder han hen foran Brystet«, men »det kunde ikke ses tydeligt, om han har noget i denne Haand«, der nu er opmalet pegende (fig. 12). Indvielseskorset ved hans fødder tilhører en ældre periode (jfr. nedenfor).

Nordvæggens spinkle, røde rankeværk svarer til sydvæggens. På denne væg er »Syndefaldet« som nævnt overhvidtet.

†*Kalkmalerier.* Da man 1885 fremkaldte og restaurerede malerierne i korhvælvet, fjernede man største parten af den med de sengotiske malerier samtidige ribbedekoration og afdækkede en ældre, der blot bestod af brede, rødmalede tværbånd og som hørte sammen med en dekoration i kapperne, hvoraf kun spredte, ubestemmelige rester kunne konstateres 1949. Måske stammer indvielseskorset ved siden af biskopbilledet på sydvæggen fra denne udmaling. I 1920'rne (i forbindelse med den ovennævnte opmaling) førtes den »gamle« ribbedekoration igennem over hele skibet og i tårnrummet.

Den 1949 overkalkede sengotiske dekoration på korbuens nordre vange bestod af en spinkel ranke i rødt, gult og grønt og herunder en perspektivisk rudebort i grønt og gult.

1740 malede Hans Nielsen, Ganløse et *gardin* om altret[10].

INVENTAR

Oversigt. Kirkens ældste inventarstykke er den klumpede granitfont fra romansk tid, kun kummen bevaret. Gotikken er repræsenteret af det velskårne krucifiks fra o. 1300, ejendommeligt ved et i brystkassen udhulet relikviegemme, der formodentlig har været dækket af en klar bjergkrystal. Omtrent samtidig med dette er kirkens fine alterkalk (bægeret fra 1747), skænket af kanniken Jakob Povlsen, der 1344 blev biskop i Roskilde. Fra tidlig renæssancetid er degnestolen 1562, mens den lidt tørre altertavle, der muligvis er udført hos Bernt snedker i Slangerup, er fra o. 1600. Alterstagerne fra 1730 synes at være kopier (efter kirkens tidligere stager) fra o. 1625. Den barokke prædikestol er fra 1630, dåbsfad og -kande fra 1830. — Urværket går i sine ældste bestanddele tilbage til 1662. Klokker fra 1593 og 1854.

Alterbordet består af glat panelværk. I en »efterretning« 1743 til Danske Kancelli[21] meddeles, at da hvælvingen 1738 styrtede ned og beskadigede altret (dvs. altertavlen), blev der i et hul i alterbordet fundet en lille †*blyplade* sammenviklet, hvori var en klud med noget røgelse og »3 smaa penge«, der var så forrustede, at man ikke kunne se, hvad der stod på dem; de gik også straks i stykker, når man rørte ved dem.

†*Sidealterbord.* I skibets sydøsthjørne står hvælvpillen på resterne af et formentlig oprindeligt alterbord.

**Alterbordsforside.* 1567, tre fyldinger med foldeværk. I frisen reliefskåret årstal, H N (for præsten Hans Nielsen) på hver side af et bomærke, A I på hver side af et bomærke (sml. degnestol p. 1502) og H S på hver side af et bomærke (lodret streg endende i små skråstreger og overskåret af lang skråstreg)[22]. — På degnestolen i Kregme betegner de på tilsvarende måde anbragte initialer og bomærker præsten og de to kirkeværger. — 1831 udbetalte kirken seks rdl. for at få alterbordet beklædt[23].

Alterklæde, rødt, med guldkors. Så langt regnskaberne går tilbage (midten af 1600'rne), har alterklæderne været røde med guld- eller sølvudsmykning; snart har kirken købt stoffet og ladet det sy, snart har man købt alterklædet færdigt; som regel har stof og farve svaret til messehaglens[24].

Altertavlen (fig. 14) er et magert renæssance-arbejde fra o. 1600, ligeså åbent og enkelt som Farum-tavlen 1599 (Ølstykke hrd.). Tavlen er en del fornyet, efter at apsidens hvælving 1738 var faldet ned og havde beskadiget træværket[25]; der er ingen spor efter storvinger, men topgavl, -spir og -vinger er fornyet tilligemed de små trekantgavle yderst på storgesimsen; på grund af de manglende storvinger og de fornyede topvinger er det vanskeligt at bestemme tavlens tilhørsforhold med nogenlunde sikkerhed; der kan kun peges på nogle enkeltheder, som tyder på, at her er tale om et enkelt værkstedsarbejde udført hos Bernt snedker i Slangerup: i storstykkets arkader er der, ligesom på Alsønderup tavlen (p. 1446), tregrupper af skællagte skiver trukket på en snor. De



Fig. 14. Strø. Altertavle (p. 1492). M. Mackeprang 1922

kannelerede, joniske pilastre med det karakteristiske prydbælte i åbent kassetteværk genfindes i topstykkets pilastre på Oppe Sundby-tavlen (Lynge-Frborg hrd.), ligesom samme spinkle og åbne kassettemønstre går igen på værkstedets ældre prædikestolstype, sml. f.eks. Tjæreby p. 1403. I storfelterne, hvor der for har været »katekismus-indskrifter« med fraktur, som skimtes i sidefelterne (jfr. nedenfor), sidder nu tre *malerier,* sign. »A. D[orph] 1875«: Kristus trædende ud af graven, flankeret af Petrus og Paulus, mens topfelterne indeholder englehoveder malet af C. Weber, der 1875 rensede »alterindfatningen«, malede den med egefarve og forgyldte lister og forsiringer med ægte guld[26]. I frisen med moderne fraktur: »Jeg er Opstandelsen og Livet Joh. 11,25«. Ifølge Thurah[22] havde altertavlen oprindelig følgende indskrifter, i topstykkets frise: »Verbum domini manet in æternum« (»Herrens ord bliver i evighed«), »derunder i to sorte tafler«: »Matt. 22,37, Joh. 3,16, begge udførte« (dvs. »Du skal elske Herren din Gud« etc. og »Thi således elskede Gud verden« etc.

skrevet fuldt ud). I storfrisen »citeret« Marc. 16,15—16 og i storstykkets arkader Fadervor og nadverordene samt »C 4« (formodentlig i gavlfeltet). — Tavlen står nu i træets farve med forgyldte ornamenter og lister.

Altersølu. Kalk (fig. 15—16). 0.1325 (jfr. nedenfor), med bæger fra 1747. Lav, svejet, sekskantet fod på høj standkant med gennembrudt firpasfrise og forsynet med seks støbte relieffer på trambuleret baggrund: 1) Johannes apostel, med kalk, 2) apostlen Jakob den ældre, med hat og stav, 3) Jesu hudstrygning, 4) korsbæringen, med Simon af Kyrene, der bærer spids jødehat, og een bøddel, 5) Jesus på korset mellem Maria og Johannes, 6) opstandelsen, Jesus med korsfane foran kisten, der flankeres af to kutteklædte, sovende krigere. Langs fodranden indskrift med gotiske reliefmajuskler, begyndende under korsfæstelsesrelieffet: »ia . pavli canonicvs rosk. et. rector. ecc(les)ie strø . me fieri fecit« (»Jakob Povlsen, kannik i Roskilde og Strø kirkes sognepræst, lod mig gøre«). Sekskantede, glatte skaftled (sekundære?) over og under bånd med kuglestav og stor, buklet knop med knoppede småkugler mellem rudebosser hvorpå reliefmajuskler: »ihesvs«. Under bægeret en gennembrudt ring med majuskler: »azaiivirnei«, forvansket ved en senere reparation, formodentlig af ordet »nazarenvs«. Den smukke og sjældne kalk, vistnok amtets ældste — noget beslægtet med den i alt fald en generation yngre kalk i Asminderød (p. 774) — er skænket (eller i alt fald foranlediget) af den Jakob Povlsen, der blev biskop i Roskilde 1344; da han allerede 1335 nævnes som dekan, må kalken være ældre end dette år. — Bægeret, hvorpå Frederik V.s kronede spejlmonogram er graveret, blev ifølge regnskaberne 1751[10] udført af guldsmed Holling, København, sammen med en ny disk mod delvis betaling i den gamle disk og det kasserede bæger, der formentlig har været for lille. 1764 nævnes, at den gamle kalk og disk vejede 36½ lod, men efter ændringen 39½ lod[13]. Forvanskningen af bogstaverne i bægerets støttering hidrører formentlig fra 1800, da regnskaberne anfører, at M. Dreier (formodentlig Mads Sørensen Drejer, Hillerød, Bøje p. 243) modtog fire mark for at lodde en kapsel til kalken og forgylde samme på to sider[9]. Kalken er forgyldt og 18 cm høj. På bægeret fire stempler: Københavns mærke med utydeligt 1747, guardeinmærke F (Christopher Fabricius), mestermærke AFH [1747] for Asmus Friedrich Holling (Bøje 354) og månedsmærke (skytten). — 1885 blev Nationalmuseet opmærksom på det sjældne stykke, og da kalken på dette tidspunkt opbevaredes i den gamle, stråtækte præstegård, bevilgede ministeriet indretning af et brand- og dirkefrit skab i korets sydmur[27].

Disk 1747, forgyldt, med graveret blomst i cirkel i stedet for kors. Tvm. 14,5 cm. Under bunden to gange samme mestermærke som på kalkens bæger.

Oblatæske 1865[8], trind, glat, med graveret konturkors og tornekrone på låget. Under bunden graveret: »Strøe Kirke Frederiksborg Amt« samt tre stempler:





M. Mackeprang 1922

Fig. 15—16. Strø. Alterkalk. 15. Foden set ovenfra efter tegning 1885 af Magnus-Petersen (p. 1494).



Else-Marie Boyhus 1957

Fig. 17. Strø. Alterstage, omstøbt 1730 af Abraham Kiehler (p. 1496).

Københavns mærke 65, guardeinmærke SG (Simon Groth) og mestermærke 1) for Emil Ferd. Dahl (Bøje 1099). 4,3 cm høj, 8,5 cm i tvm. — 1848 opfører inventariet en †*oblatæske* af pap[9].

Ske 1902, med Københavns mærke og A F i oval.

Vinkande, tidligst opført i inventariet 1848[9], af københavnsk porcelæn, sort, med guldkors.

Berettelsessæt 1729 (vinflasken mangler), udført af Niels Jonsen, København; kalken, 13,5 cm høj, af værkstedets vanlige type (se f.eks. Blistrup p. 1271 fig. 11) med Frederik IV.s kronede spejlmonogram på bægeret og fire stempler på fodpladen: Københavns mærke 1729, guardeinmærke for P. N. v. Haven, mestermærke NI med defekt årstal (Bøje p. 59) og månedsmærke (tyren). Samtidig disk med cirkelkors og Frederik IV.s kronede spejlmonogram. Tvm. 9,3 cm.

Alterstager, (fig. 17) omstøbt 1730 af Abraham Kiehler (12 rdl. 80 sk.), da de gamle var små og skrøbelige[10]. Efter formen at dømme har gørtleren brugt en stagetype fra o. 1625 som forbillede (måske de gamle stager?), men gjort den noget »finere«. Inventariet 1830 taler om to »alterlamper«, 1836 kaldes de lysestager med alterlamper[9], dvs., at kirken som så mange andre i amtet har fået sat oliebeholdere på stagerne.

En †*lysesaks,* messing, skænket af Morten Jacobsen i sognet, nævnes 1764[13].

Fig. 18. Strø. Korbuekrucifiks, jfr. fig. 19 (p. 1498).



Hude fot.

Alterbibel, Frederik II.s, København 1589, folio, i gammelt, glat læderbind med forgyldte rygornamenter.

Messehagel, ny, af rødt silkefløjl med guldkors. — De i ældre inventarier nævnte †*hagler* har alle været af rødt fløjl med guld- eller sølvkors og -galoner[28].

†*Røgelsekar.* Inventariet 1702 nævner »et røgelsekar at hente ild udi«, jfr. også 1764[29]; det er ikke omtalt tidligere.

Alterskranke, formodentlig fra midten af 1800'rne, af smedejern, med firkantede opstandere og småvolutter oppe og nede; aflang, med tresidet forkant.

Døbefont, romansk, kun kummen, af rødgrå, grovkornet granit, o. 60 cm i tvm., er bevaret; den er råt tilhugget med rundstav om mundingen og en mindre forneden. Stort afløbshul tilstoppet med cement. Fod af cement[30]. 1727 blev dåben, som stod nede i kirken, flyttet op i koret og indhugget i pillen ved skriftestolen[10]. Ifølge Thurah var der på døbefonten citeret Matth. 3,16[22]. 1832 blev fonten sænket[23], 1889 blev den ifølge ministeriel forordning renset for maling, og foden blev afrundet[8].

Dåbsfad, købt 1830 hos A. C. Dahlgreen, af Lin, af værkstedets vanlige type og med Dahlgreens mestermærke 1824. I bunden graveret Frederik VI.s kronede monogram og på randen: »Strøe Kirke 1830«. Tvm. 58 cm. Tidligere var der et †*messingfad* på tre pund, som Dahlgreen fik som delvis betaling[31].

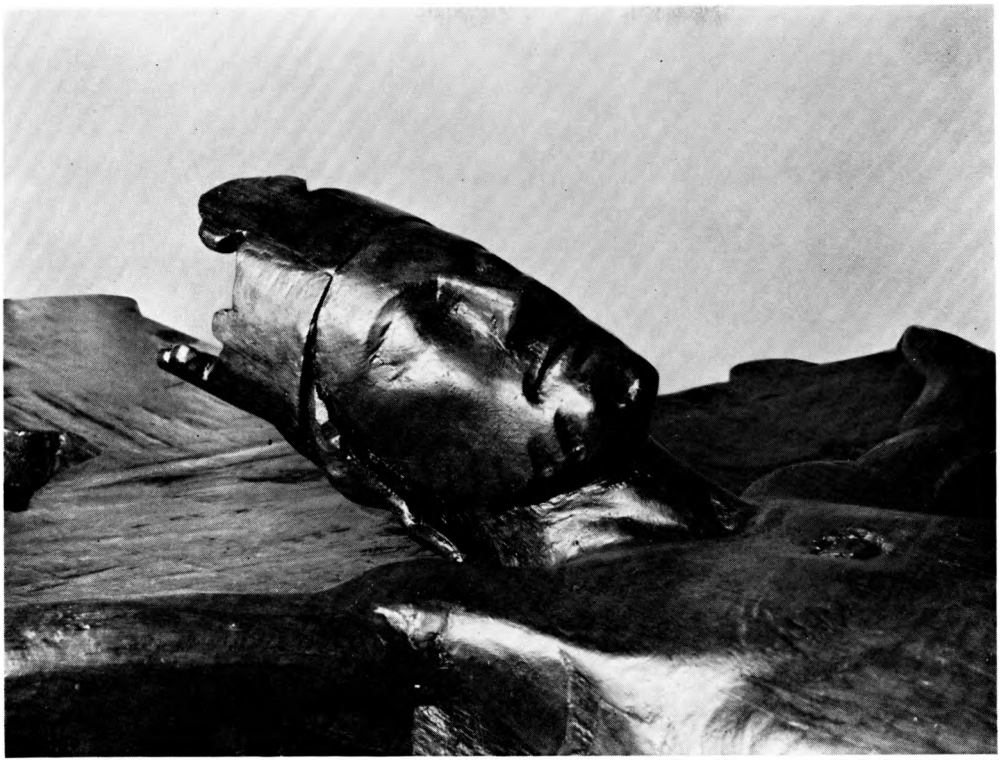
Dåbskande 1830, fra samme værksted som fadet, med graveret kirkenavn, årstal og kongens kronede monogram. Indvendig i bunden Dahlgreens mærke.
— Den tidligere †*kande,* på to potter, var købt 1746 hos kandestøber Hans Mikkelsen, København[10].

Korbuekrucifiks (fig. 18—19), unggotisk, o. 1300, måske noget ældre end det beslægtede i Ramløse (p. 1352). Figuren, ca. 128 cm høj, er ret flad og kronen skåret i eet med hovedet. Som ved Ramløsekrucifikset er øjnene uden detaljer ligesom både hår og skæg; kroppen er ligeledes udetaljeret, uden antydning af ribbenene. Lændeklædet har bredt overfald med sløjfe i venstre side; fødderne er overlagte. I brystkassen er der en med en sekundær træprop udfyldt fordybning, sandsynligvis et relikviegemme, der har været dækket med en klar sten. Korset, hvis endestykker er afskåret, har flade, halvcirkulære skiver langs kanterne.

Ved restaureringen 1941—42[32] gennemgik det stærkt medtagne krucifiks, der da hang i tårnrummet (jfr. fig. 11), en snedkermæssig istandsættelse; en stor revne fra venstre skulder og ned til lændeklædet sammenspændtes, manglende fingre på højre hånd suppleredes. Alle farver afrensedes ned til de sparsomme middelalderlige rester, der ikke var oprindelige, men snarest synes at tilhøre tiden o. 1500. På figuren var kun lidt guld og poliment bevaret øverst på lændeklædet, mens farveresterne på korset viste, at det havde haft grønt midtparti og yderst en 3,5 cm cinnoberrød bræmme med skablonblomster af sølv, der muligvis havde været forgyldt; den røde farve, der adskiltes fra den grønne ved en sort streg, bredte sig ud på skiverne.

1740 renoverede Hans Nielsen, Ganløse, krucifikset, forgyldte med metalguld, malede bjælken tværs over kirken, »som korset står på«[10] og malede indskrifter på (jfr. nedenfor). Denne opmaling, der fulgte på en snedkeristandsættelse (bl.a. udfyldning af den store revne), var den første efter den ovennævnte middelalderlige. Alt træ fik ny kridtgrund, figuren maledes med »en grim, rød Kødfarve«, øjnene maledes lukkede, alt hår med grove, mørkebrune strøg og rigeligt med blod ved vunderne. Krone og lændeklæde blev olieforgyldt, det sidste med rødt foer. Korset blev gulbrunt i midten og grønt, hvor det før var rødt, »Inri« maledes over glorieskiven med hvid fraktur på sort, og forneden sort fraktur, hvoraf utydelige rester konstateredes 1941—42. Ifølge ældre optegnelser[22] stod her: »Dum spiro, spero, mea spes est unica Christus« (»mens jeg ånder, håber jeg; Kristus er mit eneste håb«). På den forsvundne bjælke var der et citat fra 1. Kor. 1,23. — Oven på Hans Nielsens staffering lå tre senere.

Prædikestol (fig. 20—24) med malet årstal 1630 og med rigt og livligt snitværk. Opbygningen er fælles for en lille gruppe på fem stole i amtet: Dråby og Kyndby i Horns hrd., Nr.-Herlev fra 1629 i Lynge-Frederiksborg hrd. samt

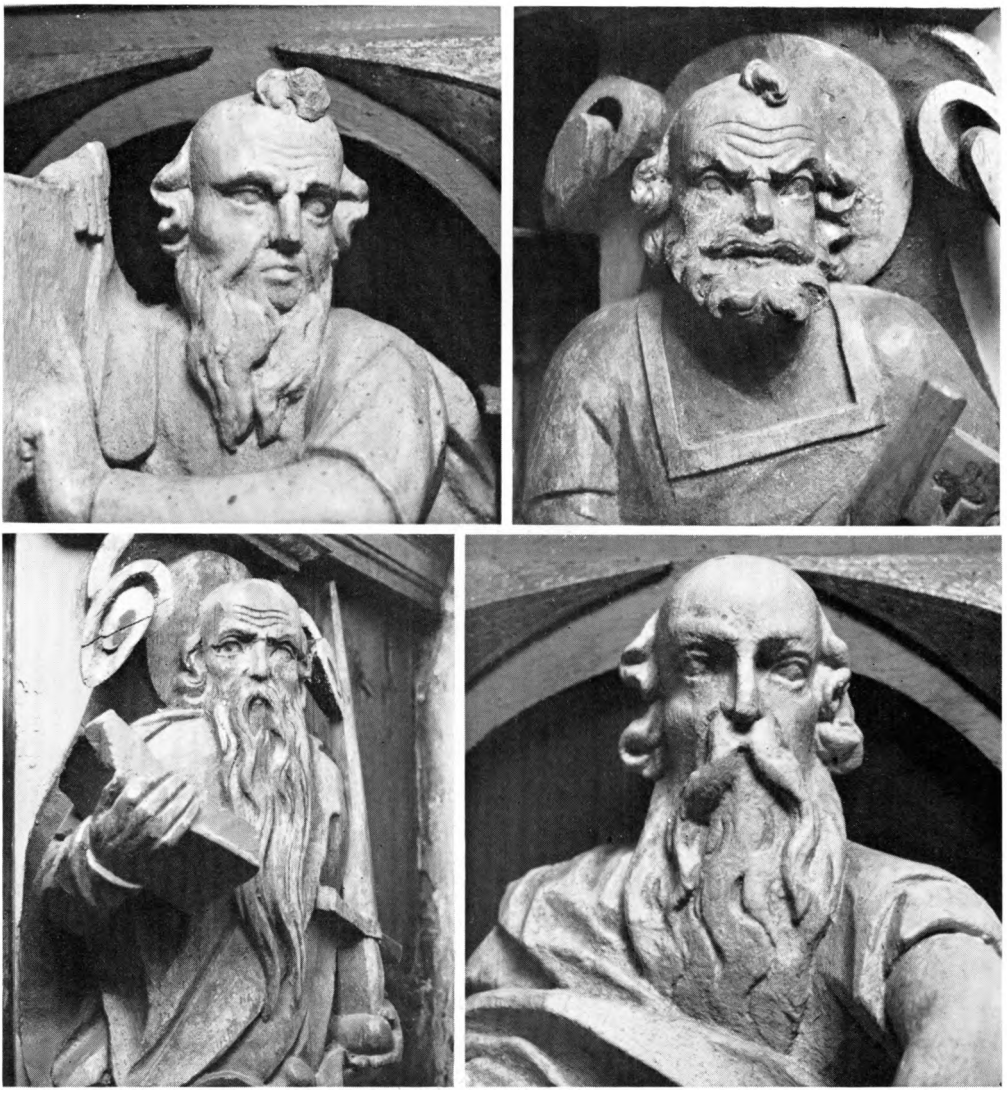


N. J. Termansen 1942

Fig. 19. Strø. Korbuekrucifiks, fotograferet under restaureringen 1941—42, jfr. fig. 18 (p. 1498).

Kregme, der er dateret 1646; den er især karakteriseret af den store, aftrappede underbaldakin og — bortset fra Kyndby og Kregme — af storfelternes ejendommeligt udformede portal med hammerfelt over arkaden. I stolenes billedskærerarbejde synes der ikke at være egentligt slægtskab, men storfelternes Markus, Matthæus og Lukas i Strø-stolen er skåret efter samme forlæg som de tilsvarende i Dråby[33] (jfr. i øvrigt nedenfor).

Stolen består af fire fag med de fire evangelister (jfr. fig. 24) i storfelterne, alle i stærkt bevægede stillinger. På hjørnerne fungerer fem apostle som hermer, fra øst: Simon med sav, Peter (fig. 21) med nøgle, Andreas med kors, apostel med rankeomvundet stav (Thomas el. Judas Thaddæus) og Paulus (fig. 22) med sværd og bog. Skafterne er dekoreret med frugter, masker, draperi og kvaster og de to har desuden våben for lensmanden på Kronborg, Frederik Urne, og hans hustru Karen Arenfeldt ledsaget af deres initialer. Gesimsen med tandsnit og stor æggestav, afbrydes på hjørnerne af bøjler med kvindehoveder, det lidt bredere postamentfelt har derimod klumpede konsoller med løvehoved. Herunder er stolen beriget med et kraftigt karnisfremspring, og her efter følger så den karakteristiske underbaldakin; stolen hviler på »en



Henrik Larsen 1969

Fig. 20—23. Strø. Detaljer fra prædikestol fig. 24, foroven evangelisten Lukas i storfelt og apostlen Peter som hjørneherme; forneden apostlen Paulus som hjørneherme og evangelisten Matthæus i storfelt (p. 1499)

smuk, udskiellet« egepille, en fornyelse fra 1744, der blev sat på et kampestensfundament[34]. 1751 fik stolen en ny trappe med repos, ved Jens Christensen, Farum[10]; denne trappes panelværk er bevaret, men døren fjernedes o. 1873[8].

Samtidig sekskantet himmel med æggestav-tandsnit-gesims, krumknægte med diadem- og kerubhoveder på hjørnerne; smalle, gennembrudte nedhæng med englehoveder, fire topstykker, det ene med kronet C 4, de andre med englehoved eller maske. To småbørn med lidelsesredskaber, kors og svamp,



Fig. 24. Strø. Prædikestol med malet årstal 1630 (p. 1498). E. M.1961

flankerer kongemonogrammet, på de andre hjørner obelisker. På indersiden har gesimsen kannelerede småpilastre, som bærer æggestav-tandsnitslister under det glatte loft.

Hvorvidt de fem nævnte prædikestole er fra samme værksted[35], er vanskeligt at afgøre, da billedskærerarbejdet er så indbyrdes afvigende; i så fald må det dreje sig om et anseligt værksted med mange rutinerede svende; både evangelist- og aposteltyperne peger mod folk, der har været beskæftiget på Frederiksborg slot, først og fremmest den meget langskæggede Matthæus-type, der genfindes som Paulus på døren til slotskapellet, en type man i øvrigt mø-

der i adskillige velskårne altertavler i Frederiksborg og Holbæk amter — med tilknytning til slotssnedkrene.

Stolen står nu med en partiel staffering[36], der vistnok i hovedsagen har holdt sig til den oprindelige, med (lidt fejlfuld) fremkaldning af de gamle latinske indskrifter med versaler i frisen: »Domin(vs) mecvm non timebo« (»når Herren er med mig, vil jeg ikke frygte«), i postamenterne skriftsteder, ligeledes på latin: »Mat. 7[, 24]«, »Marc. [16,15]«, »Luc. 11 [, 28]« og »Joh. 14[,23]«. Udvendig i himlens frise: »Anno 1630 exalta voce(m)« etc. (»opløft din røst som en basun« etc.) og indvendig: »Hic est fili(us) meus« etc. (»denne er min søn, den elskede« etc.)[37]. I skibets sydøsthjørne.

Et †*timeglas* er nævnt i inventariet 1805; det blev »afskaffet« 1815[9].

Stolestader, sikkert nogenlunde samtidige med prædikestolen, af den bl.a. fra Tjæreby (p. 1403) kendte type med halspilaster på gavlene, hvis vandrette afskæring foroven dækkes af en profilliste. Af de 25 tilsyneladende gamle barokgavle har de 21 pilastre med »nymåne«-ornamenter på skaftet og ædelstensbosser på bryst og i postament; en enkelt i nord har på skaftet et rankeornament, som løber ud i en profilmaske, mens de to vestligste i syd og nord har bredere pilaster uden »bryst« og et bredt slyngbånd på skaftet samt trekanttopstykke. De fleste ryglæn er gamle, men med nyere hældning. Østligst i sydstolene er bevaret en stump renæssancepanel. De barokke indgangspaneler har listeindrammede hammerfyldinger adskilt af lodrette, udtungede smalfelter, gesims med æggestav og tandsnit. Hvidmalede, med røde, blå og guldbronzerede detaljer.

†*Skriftestol* blev 1725 gjort en halv alen bredere og gavlen beklædt med brædder af snedker Boye Nielsen, Slangerup; 1740 malede Hans Nielsen, Ganløse både skrifte- og degnestol[10]; på den første var citater fra »Marc. 1,5 og Iac. 4,8«[22]. Om placering, se døbefont.

Degnestol (fig. 25) 1562. Bevaret er kun to rundbuede gavlstykker og et foldeværkspanel med liggende og stående fylding. Under de akantusprydede topstykker er der smalfelter med reliefindskrifter (sml. alterbordsforside), på det til venstre: A — bomærke — skilletegn — I (i venstre del), I — bomærke — H (i højre del). På højre gavlplanke: H — bomærke — N (for præsten, sml. p. 1492) — skilletegn, og herunder årstallet. Tidligere stod der også et citat fra »Ps. 137,3«[22]. Stolen, nu østligst i nordrækken som fontelukkelse, er malet som de øvrige stader, hvid, med blå, røde og uægte forgyldte dekorationer.

Pengeblokken fra 1843[9] er jernbundet, med stor, samtidig, rundbuet hængelås. Gråmalet. Ved vestre indgangspanel. — 1808 anskaffedes en ny †*kirkeblok* for 2 rdl. 3 mk.; 1826 hang blokken bag kirkelågen[9].

†*Pengetavler.* Inventarierne 1702 og 1801 nævner tre pengetavler[38]; 1825 var der kun to »fattigtavler«[9].

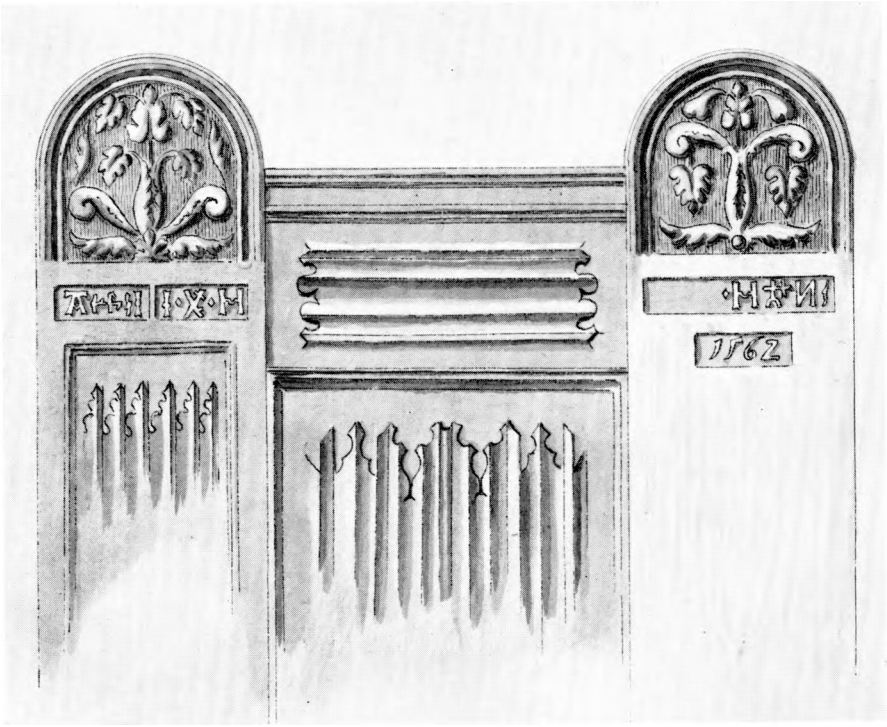


Fig. 25. Strø. Degnestol 1562, efter tegning 1885 af O. Bergh (p. 1502).

Dørfløje. 1) 1700'rne(?), mellem våbenhus og skib, barokprofileret to-fyldingsdør af eg. Gamle, men sekundære gangjern.

2) 1700'rnes første halvdel, bestående af seks lodrette egeplanker samt et buet overstykke, på ydersiden flammeret. Oprindelige gangjern, sekundær, enkel fjeder-rigellås. Ifølge Thurah var der på »kirkedøren« citeret: Ps. 100,4 — 84,11 — 27,4 og 1. Kongernes 8,30[22].

Orgel 1959, leveret af Frederiksborg orgelbyggeri, Hillerød ved Troels Krohn til erstatning for kirkens harmonium. Seks stemmer, manual og pedal. Orgelhus ved Rolf Graae. I tårnrummet.

Salmenummertavler, 1800'rne, ialt fire ens, til skydenumre, men to og to af forskellig størrelse. Hvidmalet, nyere fraktur, på de mindre: »Ved Nadveren« og »Ved Daaben« (ældre fraktur skimtes herunder), på de storre: »For Prædiken« og »Efter Prædiken«. 1804 forfærdigede snedker Jens Magnussen fem tavler med tilhørende brikker[9].

Lysekroner. I skibet to imiterede barokkroner fra 1888, en tredie nyere i tårnrummet.

Sejerværk, tidligst nævnt 1662[39]. Døgnværk med pendulreguleret hagegang samt timeslagværk, anbragt i hinandens forlængelse i smedejernsramme, 93 cm høj, 99 cm lang og 53 cm bred, samlet med kiler. Rammens hjørnestivere

har udadbøjede ben og foroven indadbøjede pyntebøjler, hvoraf de to dog mangler. Spor på den centrale midterstiver af oprindelig foliotreguleret spindel. Det 172 cm lange pendul med blylinse og stor bøjle ud for viserakselen er ophængt højt over hageakselen, forbundet med denne ved »omvendt« gaffel. - Trævalser med optræk ved kronhjul og drev. Hesteskoformede spærhager, seks slagstifter med blindfælg. Tosidig anbragt udløsningsmekanisme. Egerne i alle hjul undtagen gangværkets mellemhjul og ganghjul har karakteristiske spidst bladformede ender, hvormed de er fæstnede til fælgene. Lodderne er udformede som stenfyldte, jernbundne træspande. Oprindelig udveksling til timeviser anbragt udvendig på rammen; viserakselen er ført gennem et bomhul i murværket direkte ud til viseren. Værket står på en tommerramme i tårnets mellemstokværk op mod sydvæggen. Det fastholdes desuden af ekstra jernstivere. Urhuset af brædder er fra 1831[23]. På urhammeren indhugget PM2. Den kvadratiske kobber*urskive* med forgyldte romertal og »stiv« hjerteformet viser med måneformet kontravægt sidder asymmetrisk på tårnets sydfaçade; måske er det denne skive, som blev opsat 1832 og som senere er ommalet flere gange[40]. Nu bærer den årstallet 1955.

Klokker. 1) 1593, af Borchart Quellichmeier. Store, klare versaler om halsen: »Verbvm domini manet in æternvm Borchardt Gellegeter me fecidt anno 1593 Lavritz Willvmsen Iep Andersen kirckewerge oc her Anders Lavritzen sognepræst til Strømaole [fejl for Strømagle] kircke« (»Herrens ord bliver i evighed. Borchart »gul-støber« gjorde mig« etc.). Tvm. 115 cm. Tilsluttet urværket. Vuggebom fra 1700'rne. 2) 1854. Støbt af H. I. E. Krog på Frederiksværk. Tvm. 110 cm. Vuggebom fra 1700'rne.

†*Klokker.* 1) 1602 afgav kirken en klokke på 3 skippund 1½ lispund[41].

2) 1650. »Soli deo gloria in excelsis patrono d(omi)no Povisch pastore d(omi)no Nicolao Francisci tutore Andrea Christierni confectum sonum hunc edo — festinate cito cum pulsor tuba dei sum qværite mortales regna beata dei me fecit Hans Meyer 1650« (»ære være Gud alene i det høj este. Da hr. Povisch var patron, hr. Niels Frandsen sognepræst, Anders Christensen værge, lader jeg denne fuldendte klang høre. Iler hastigt, når jeg bliver slået, jeg er Guds basun, søger, I dødelige, Guds salige riger. Hans Meyer gjorde mig 1650«)[43].

Klokkestol o. 1847, da det noteres, at stolen er så brøstfældig, at den ej kan repareres; en ny bør anskaffes[42]. Dens forgænger var udført 1706 af kongens tømmermand, Hans Casper Erch[11], dens forgænger igen var fra 1668[7].

Gravsten. På kirkegården to gravsten, som allerede Løffler betegnede som udslidte; på den ene syd for tårnet (175x90 cm), skimtes: »Elisabeth Catharine Wassard, fød Meyer«, død 1786(?), på den anden, nord for skibet (150x 100 cm): »Carl Christian Eller«, sognepræst i Strø 1750—1788; begge indskrifter med kursiv.

KILDER OG HENVISNINGER

LA. Sognekaldsarkiv. Strø kirke. 1804—51. Liher datieus. Se i øvrigt arkivalier for Frederiksborg amt i almindelighed p. 30.

Nationalmuseet. Indberetning af Henry Petersen 1885 (kalkmalerier, forundersøgelse og alterkalk), J. Kornerup 1885 (kalkmalerier, to breve, under arbejdet og efter restaurering), ministerielt cirkulære 1890, J. B. Løffler 1891 (bygning og inventar), M. Mackeprang 1922 (bygning og inventar) suppleret af Elna Moller 1969, Egmont Lind 1935 (forslag til restaurering af kalkmalerier) og 1949 (genrestaurering af kalkmalerier i korhvælvingen), N. J. Termansen 1942 (restaurering af krucifiks) og 1943 (prædikestol, forundersøgelse), Eskild Hansen 1944 (prædikestol, overslag vedr. restaurering), C. A. Jensen 1944 (prædikestolsindskrift) og Erik Skov 1957 (inventar). — Undersøgelse af Elna Moller, Erik Moltke og Henning Bender (kirkegård) 1969. Bygningsbeskrivelse ved Elna Moller, inventarbeskrivelse ved Erik Moltke.

Fyldige *udskrifter* arkivalier kirken vedr. findes i NM. 2. afd.

Tegninger i NM. To opmålinger af Hans Hansen 1922. Tre farvelagte skitser af kalkmalerier samt skitse af indskrifter på hvælvkapperne af O. Bergh 1885. — En farvelagt skitse af bemaling og indskrift på krucifiks af N. J. Termansen 1941. — *Kunstakademiets samling af arkitekturtegninger:* Otte blade opmålinger ved Ejnar Fugmann.

Notebøger i NM. Henry Petersen XV, 78 f.

Litteratur. Bjørn Kornerup: Bidrag til Strø Kirkes Historie, i Årb.Frborg. 1916, p. 42f.

[1] DiplDan. DaRigBr. 2. rk. I, nr. 18 og nr. 84. [2] Ibid. 3. rk. I, nr. 235 jfr. J. O. Arhnung: Roskilde Domkapitel p. 111. Strø var i senmiddelalderen et biskoppeligt len (Roskildebispens jordebog, f.eks. p. 73). [3] Landebogen p. 175. [4] KancBrevb., anf. dato og 9. sept. s. å. Efter oprettelsen af rytterdistrikterne sorterede kirken under den kgl. inspektion for rytterdistrikterne i Sjællands stift, jfr. Kgl. Bibl. Additamenta. 153 fol. Lauritz de Thurah: Samlinger til en beskrivelse af Danmark. I. [5] Ibid. 24. aug. 1621 og 3. febr. 1624 samt Kronens Skøder 1,407. [6] RA. DaKanc. Sjællandske Tegneiser 22, 352. K. [7] RA. Rtk. Rev. rgsk. Kirkergsk. 1661 72. Frederiksborg amt, Strø hrd.s kirkergsk. [8] LA. Sjællands stiftsprovstearkiv. Holbo og Strø hrdr.s provsti. 1864—99. Synsprotokoller for kirker og præstegårde. [9] RA. Rtk. Rev. rgsk. Amtsrgsk. Frederiksborg amtsstue. 1797 III—1799 III og 1800 II 1848
II. Kirkergsk. [10] RA. Rtk. Rev. rgsk. Kirkergsk. 1721 80. Sjællandske rytterdistrikters kirkergsk. [11] RA. Rtk. Rev. rgsk. Kirkergsk. 1692—1780. Rgsk. for de enkelte kirker i Frederiksborg rytterdistrikt. [12] LA. Amter. Gl. Frederiksborg-Kronborg amter. 1784- 1800. Breve og dok. vedr. de kgl. kirker og skoler. [13] LA. Sjællands stiftsøvrigheds arkiv. 1764. De kgl. kirkers inventarier i Københavns, Frederiksborg og Kronborg distrikter. [14] Den stærke materialeblanding i hjørnerne er karakteristisk for de fire østhjørner. Skibets vesthjørner er næsten udelukkende af granit.
[15] RA. DaKanc. 1792. Indberetninger fra gejstligheden om kirkernes tilstand. [16] Magnus-Petersen: Kalkmalerier p. 103, Niels M. Saxtorph: Jeg ser på kalkmalerier, 1967, p. 114. [17] Dateret marts 1885; om disse skriver kalkmalerikonservator Egmont Lind i sin beretning fra 1949: »I form- og farvegivning kan O. Berghs akvareller ikke siges at være i udpræget overensstemmelse med dekorationerne, hverken som de så ud for eller ser ud efter den sidste restaurering«. [18] Malermester Spange, Farum. [19] Den ældste beretning angiver, at dekorationerne i skibet »gjennemgaaende var ornamentale uden større Interesse«. [20] Foran bogstavet a er der nu opmalet et stort, uncialagtigt N. [21] RA. DaKanc. 1743 -46. Efterretninger om købstæderne og amterne. [22] Kgl. Bibl. Additamenta. 153, fol. Lauritz de Thurah: Samlinger til en beskrivelse af Danmark. I. [23] RA. Rtk. Bygningsadministrationen. 1782 1840. Registre til journalen. [24] Jfr. note 7, året 1662, note 11, året 1693, RA. Rtk. Rev. rgsk. Kirkergsk. 1719—31. Rgsk.

for kgl. kirker på Sjælland uden for rytterdistrikterne samt note 9, året 1827. [25] Repareret og opsat af snedker Chr. Jørgensen, Hillerød, sml. note 10. [26] Denne losning var kgl. bygningsinspektør Meldahls, der på denne måde reddede den gamle tavle, som kirken ønskede udskiftet, sml. LA. Kongelige bygningsinspektorer. Meldahl. Domænekirkerne pk. XXIII. [27] Jfr. Ministerialtidende for 1885 nr. 34 p. 753. [28] Jfr. note 11, under året 1693, note 10, under året 1751, note 13 samt LA. Amtsstuer. Frederiksborg amtsstue. 1805—54. Kirkergsk. med inventarielister og kopi, året 1854. [29] Sml. noterne 11 og 13. [30] Fornyet senest 1890, jfr. note 8; senere atter fornyet i samme materiale. [31] Jfr. note 11, året 1693 og note 23, året 1830. [32] Ved Niels Termansen.
[33] At værkstedet her har betjent sig af foreliggende stik eller tegninger, fremgår af, at de samme evangelisttyper genfindes på prædikestolen i Sånga kirke, Färentuna hrd., (SvK. Uppland VI, 2, p. 346). [34] Jfr. note 10. Stolen blev rettet og befæstet 1881 og sænket syv tommer (note 8). [35] Om prædikestolen i Kregme ved man, at den kom fra København. [36] Ved Eskild Hansen 1944—45. [37] De indskrifter, der forefandtes i postamentfelterne, var de samme med undtagelse af citatet fra Markus, der gengav Markusevangeliet 16, 30 mens Johannes-citatet havde en afvigende ordlyd. [38] Sml. note 11 og 9. [39] Det var da i uorden (note 7). 1712 og 1728 repareredes det af urmager Søren Bentzen, København, ved sidste lejlighed fornyedes viserakselen samt viserens kobberhånd og -måne. Snedker Christopher Qvist, København, opsatte samtidig en ny skive, hvis kongelige navnecifre forgyldtes af Cornelisen (note 11 og 10). 1754 opsattes en ny skive af Jens Christensen, Farum, mens Hans Nielsen, Ganløse, malede skiven og forgyldte tal, årstal og de kongelige initialer (note 10). 1777 repareres værket af urmager Niels Hansen, Esbonderup (RA. Rtk. Sjællandske kontor. 1776—79. Udskrift af kirkekassens rgsk. i Københavns, Frederiksborg og Kronborg distrikter), 1797 af Peter Hinrichsen, der blandt andet indsætter ny spærhage- og fjeder, og 1804 af urmager Ringstrøm, Udesundby. En ny urskive opsattes 1805. 1815 blev værket »udkogt og rengjort«. Ved en reparation 1816 forbedres alle takkerne i »det store ganghjul«, desuden »hakken eller uroen forstallet«. 1825 repareredes uret af L. Jørgensen, Hillerød (note 9). [40] Sml. note 23 samt note 8, året 1882 og —93. [41] Danske Samlinger 1, 99. [42] RA. Bygningsadministrationen. 1841—50. Kopibog. [43] LA. Bispearkivet. Historiske efterretninger til Hoffmans fundationer 1758-59.

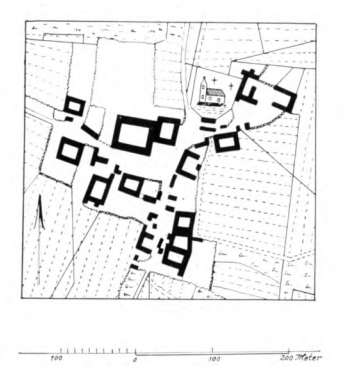


Fig. 26. Strø. Landsbyplan 1786 (p. 1479).